

Tal vid invigningsmässan i Högvålen's kapell

6 januari 2018

Första gången vi möter ordet kapell som kommer från latinets *capella* var när man byggde en förvaring till det franska helgonet Martins kappa. Ordet betyder helt enkel kort kappa. Enligt legenden om St Martin hade hans kappa en särskild betydelse i hans val att bli döpt som kristen. Den helige Martin begravdes år 397 e Kr den 11 november och som sedan dess haft Martin som namnsdag. Denna dag döptes också Martin Luther och fick därför också namnet Martin.

Ordet kapell blev så benämningen på mindre andaktsrum i profana eller kyrkliga byggnader, men det har också använts för att beteckna mindre kyrkobyggnader. Ett kapell är alltså en kyrkobyggnad i mindre storlek. Och en sådan befinner vi oss i just nu. Ett kyrkorum kan vara stort som en katedral och litet som ett fjös, det spelar ingen roll – det är ändå en kyrka i och med att det är invigt.

Ett invigt kyrkorum är helgat, eller som vi säger med ett latinskt låneord: sakralt. Orden helig och sakralt betyder avskilt. Ett invigt kyrkorum är avskilt för gudstjänst, bön och lovsång samt dop och nattvard och får inte användas till något som vanhelgar kyrkorummet. Att det inte sker är församlingsrådets ansvar. Detta är så viktigt att det finns inskrivet i vår kyrkas kyrkoordning. Församlingsrådet kan delegera beslut om hur kyrkorummet ska användas till kyrkoherden, men församlingsrådet kan aldrig delegera bort ansvaret för kyrkorummets helgd.

Men kyrkorummet och hela kyrkobyggnaden är också en påminnelse i landskapet om Guds närvaro och om att det finns andra värden i tillvaron än mänskliga måttstockar, berömmelse, karriär och materiell välfärd. Och just detta som är något annat, än det som människor i allmänhet och samhället i stort framhåller som viktigt och värdefullt – det har människor genom hela historien anat och sökt. Hur många gånger har inte tanken ”Det måste finnas något mer” och förundran över universums storhet och naturens gåvor och skönhet funnits hos de människor som trampat och fortfarande trampar på vår jord.

Så var det också för de vise männen vars dag vi firar i dag.

Så upplyft era hjärtan till Gud och hör Trettondedagens heliga evangelium:

När Jesus hade fötts i Betlehem i Judéen på kung Herodes tid kom några österländska stjärntydare till Jerusalem och frågade: ”Var finns judarnas nyfödde kung? Vi har sett hans stjärna gå upp och kommer för att hylla honom.” När kung Herodes hörde detta blev han oroad, och hela Jerusalem med honom. Han samlade alla folkets överstepräster och skriftlärda och frågade dem var Messias skulle födas. De svarade: ”I Betlehem i Judéen, ty det står skrivet hos profeten: Du Betlehem i Juda land är ingalunda ringast bland hövdingar i Juda, ty från dig skall det komma en hövding, en herde för mitt folk Israel.”

Då kallade Herodes i hemlighet till sig stjärntydarna och förhörde sig noga om hur länge stjärnan hade varit synlig. Sedan skickade han dem till Betlehem. "Bege er dit och ta noga reda på allt om barnet", sade han, "och underätta mig när ni har hittat honom, så att också jag kan komma dit och hylla honom." Efter att ha lyssnat till kungen gav de sig i väg, och stjärnan som de hade sett gå upp gick före dem, tills den slutligen stannade över den plats där barnet var. När de såg stjärnan fylldes de av stor glädje. De gick in i huset, och där fann de barnet och Maria, hans mor, och föll ner och hyllade honom. De öppnade sina kistor och räckte fram gåvor: guld och rökelse och myrra. I en dröm blev de sedan tillsagda att inte återvända till Herodes, och de tog en annan väg hem till sitt land.

Matt 2:1-12

Så lyder det heliga evangeliet.

Orden österländska stjärntydare i dagens evangelietext är en översättning av ordet "mager" i den grekiska grundtexten. Forskningen menar att detta troligtvis handlar om de persiska magiker som bland annat ägnade sig åt stjärntydning som var stark vid vår tideräknings början. Ja, vi kan faktiskt se spår av denna magiska lära i persisk religion ännu i dag. Observera att detta inte handlar om islam. Den uppstod nämligen först på 600-talet efter Kristi födelse! Persisk religion däremot har bland annat sin grund i den zoroastriska läran främst känd genom filosofen Zarathustra från 1000-talet före Kristi födelse. Ett viktigt element i denna filosofi var just tankarna kring att något mer än det materiella måste finnas. I lärans beskrivning av kampen mellan ont och gott ingår en stark vördnad för ljuset, elden och stjärnorna.

Det är ju precis som vi. Oavsett hur vår tro ser ut, eller om vi tvivlar så känner vi igen oss i sökandet efter svaret på kampen mellan ont och gott och i "dyrkan" av ljuset. Ja, det är så typiskt mänskligt att söka mening och sammanhang. Men också typiskt mänskligt att sökandet kan leda helt fel. Den mänskliga egoismen och behovet av kontroll, makt och rikedom ställer ofta till det för oss i vårt sökande. Därför följer vi bara delvis vår inre kompass. Helst vill vi styra själva och på egen hand bestämma vad som är viktigt och värdefullt, vad som är mening med livet och vad som ger våra själar sinnesro. För trots längtan efter att tillvaron skall vara mer än materiell låter vi oss ändå bli förblindade av det som syns och märks mest utåt. Ytan, tillgången, positionen, blir till krav, prestation och tävling som i slutändan leder oss vilse.

Det är med oss som med de vise männen. Deras tolkning av vad stjärnan visade ledde dem helt fel. Förblindade av mänsklig makt och materiell rikedom tror de att stjärnans ljus skall leda dem till någon som är rik och mäktig. Därför hamnar de hos kung Herodes. Så nära det var att de missade att den rikedom de sökte, ljuset i tillvaron, själens hemvist, hela meningen med livet inte fanns i ett slott eller någon annan pampig byggnad utan i ett stall, i ett fjös. Det var inte kungens palats som var deras sjä-lars kapell. Det var ett fjös utanför den stora staden och vid sidan av allfartsvägarna.

Jag tror att den längtan efter något som varje människa bär är spår av Gud själv i vår själ. Vår längtan är samtidigt Guds längtan efter oss. Den Gud som enligt bibeln har skapat himmel och jord, som inte bor i hus gjorda av människohand utan vill bygga sitt tempel, sitt kapell i vårt hjärta. Därför väljer han att komma oss mänskligt nära i ett litet barn som får sin första viloplats i djurens matho i ett litet stall.

De första som möter honom är ett herdefolk som följer sina djurs vandring över bergen. Sedan blir han ett flyktingbarn på flykt undan det mänskliga maktbegärets mordiska terror.

Som ett fattigt, enkelt, värnlöst naket barn i vår famn, så nära vill Gud komma till oss var och en. Ja, det är det lilla barnets rop efter närhet och skydd som vi hör i

våra själars längtan. Så låt oss precis som de vise männen rätta till våra misstag, vår ständiga sökande på fel ställe och efter fel måttstock, och vända blicken bort från allt mänskligt falskt ytligt glittrande och skinande, värderande och kalkylerande, mot den stjärna som inte leder bort utan hem. För det är Gud som är vårt ljus – inget annat.

Må detta eviga ljus lysa i detta kapell, i dessa bygder, över fjäll och sjö, över Härjedalen, över saemie-eatneme och i ditt och mitt hjärta.

Amen

Biskop Eva Nordung Byström